

CO PÍŠÍ JINDE

Stále více hlasů se ozývá proti negativním důsledkům globalizace. Jsou mezi nimi občanská hnutí, ale i významné osobnosti naší doby. Jedním ze zastánců regulace globalizačních tendencí je i světozně proslulý ekonom **Paul. A. Samuelson**, který poskytl německému deníku Handelsblatt na toto téma rozhovor. Z článku Torstena Rieckeho s názvem **Globalizaci nemůžeme nechat volný průběh** jsme vybrali pasáže, které se týkají globalizace, sociálního státu a jeho poslední práce, ve které napadl klasickou teorii volného obchodu.

Tvrdíte, že outsourcing (překládání pracovních míst do „levných“ zemí) může v důsledcích vést i ke snížení příjmů ve vyspělých zemích. V čem je jádro vašeho kritického postoje?

Přerozdělování zisků, na kterých stojí blahobyt, není konstantní. Pokaždé, když se objeví nový vynález, využije ho celý svět. To ovšem neznamená, že z něj bude mít prospěch každý a v každé zemi. Například když Čína zvýší svou produktivitu díky vlastní vynalézavosti nebo tím, že okopíruje už hotový produkt, který třeba Spojeným státům dával určitou komparativní konkurenční výhodu. V takovém případě by to mohlo vést docela dobře k poklesu příjmu na hlavu ve Spojených státech.

Štření vědomostí a znalostí hraje ve vaší teorii ústřední roli. Jak silně a jak rychle se dokáže šířit know-how v globálním měřítku?

Rozšíření znalostí a vzdělání v zemích s výrazně nižšími platy, než jaké jsou ve Spojených státech, změní rovnováhu na zdejším trhu práce. Lze to srovnat s masovým přistěhovalectvím levných pracovních sil do USA, což vede v důsledku k poklesu mezd.

Co může pro udržení náskoku ve vědomostním potenciálu Spojených států udělat politika?

Příští americký prezident by měl více investovat do základního výzkumu a vzdělání vůbec.

To se ale projeví až dlouhodobě. Co se dá udělat pro ztlumení dopadů globalizace bezprostředně?

Ve Spojených státech dostávali dělníci a podniky, které postihly negativní vlivy globalizace, pomoc. To je v pořádku, je to humánní. Ale takové subvence v sobě skrývají nebezpečí, že lidé přestanou být při hledání zaměstnání flexibilní.

Takže by se stát neměl do procesu globalizace vměšovat?

Pokud něco slouží dobré věci, pak určitě některé nevýhody s tím spojené stojí za to. I proto mám velké sympatie pro evropskou cestu: ano globalizaci, ano změnám. Ale proto ještě nemusí procházet chaosem každá generace. Měli bychom poněkud přibrzdit tempo globalizace. I když to vypadá, jako bychom chtěli palcem ucpat díru v přehradě.

Ale v Americe není Evropa považována právě za příklad hospodářského vývoje.

Podívejte se na Švédsko. Tato země to se svým státem garantovaným blahobytem jistě přehání a i proto se propadla až na patnácté místo světového žebříčku. Ale to ještě neznamená, že je Švédsko chudé a blahobyt je rozdělený poměrně rovnoměrně. Rovněž Německu se podařilo přibrzdit tempo globalizace. Ovšem po rozšíření Evropské unie to bude těžší.

Posiluje globalizace ekonomickou nerovnováhu?

V rozvinutých zemích se příjmové nůžky dále rozevírají. Slogan o slitovném konzervatismu je falešný. Konzervatismus není slitovný.

Kritizujete klasickou nauku o volném obchodu, avšak odmítáte překážky v obchodu. Jak to jde dohromady?

Protekcionalismus škrtí životní tepny hospodářství. Zánik Buddenbrooků platí i pro společnosti. Země jako Argentina, které se brání dovozu, končí v chaosu.

Takže zakladatel teorie volného obchodu David Ricardo měl přece jen pravdu?

Ano. Větší část faktů podporuje pohled Davida Richarda a jeho teorie o volném obchodu. Jeho myšlenka komparativních výhod se ve studiu národohospodářských nauk ukázala jako velmi užitečná. Mimochodem ani neexistuje jiná přesvědčivá alternativa.

Tak proč tedy vaše útoky?

Já jsem využil teoretické zbraně Davida Richarda a Johna Stuarta ke korekci nadměrné samolibosti ekonomů. Také si myslím, že zátěže vyplývající z globalizace, by měly být rozděleny rovnoměrněji. V žádném případě nejde o výzvu k protekcionalismu.

Kterou z ekonomických hádanek naší doby byste ještě rád vyluštil?

Pokud bychom opravdu potřebovali novou teorii mezinárodního obchodu, rád bych ji napsal já. Ale my ji nepotřebujeme. Rád bych pozvedl hlas pro hospodářské reformy, ve kterých by si stát ponechal určitou roli, ale zároveň by si uvědomoval své hranice. Pokud prochází přes padesát procent hospodářských výkonů rukama státu, má to za následek značnou neefektivnost a deformaci hospodářství. Například je nemožné, aby stát nesl trvale větší část nákladů na zdravotní péči. Sociální stát prostě musí mít své hranice.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 22. 9. 2004]

I když tématem rozhovoru novináře **Karla Hviždaly** s exprezidentem **Václavem Havlem** byl listopad 1989, zazněly v rozhovoru i Havlovy názory na nutnost prosazování koncepční politiky v kontextu s postupující globalizací.

Možná i dnešní volání po reformách si vynutí koncepčnější politiky ...

Jsem už dost velkým pamětníkem a pamatuji se, jak jsem před třinácti čtrnácti lety měl velké projevy na půdě parlamentu, kde jsem zdůrazňoval nutnost

základní koncepce státu. Věděl jsem, že země, které se ocitly na skutečném historickém rozcestí, jako například Japonsko po druhé světové válce, se musely rozhodnout v různých oblastech, kterou cestou dlouhodobě půjdou, bez ohledu na střídající se vlády. Chtěl jsem, aby byly vytyčeny základní koncepční cíle, tedy vize v armádě, bezpečnosti, zdravotnictví, školství, energetice, dopravní síti, ekologii atd. Chtěl jsem, abychom si ujasnili vztah ke globalizačním tendencím, ochraně krajiny a urbanistickému dědictví. Mnohokrát jsem to prosazoval a mnohokrát jsem byl za to plisněn jako údajný plánovač. Dnes všichni volají po koncepci a reformě. Kdybychom začali dříve, mohli jsme být dál.

V čem nás podle vás neexistence těchto koncepcí dnes nejvíce ohrožuje?

Například mě dost děsí, když vidím, jak se náš mladý kapitalismus chová ke krajině či lidskému osídlení. To v rozvinutých demokraciích už dávno není možné. Kdyby to šlo takhle dál, v roce 2070 tu nezbude příliš luk a lesů. Přístup k urbanistickému profilu osídlení, ke krajině, se mi zdá technokraticky krátkozraký. A to je společně vládám, které se nazývají pravicové a levicové.

Nemáte jako spisovatel strach o kulturu?

Když jezdím po republice a navštěvuji nejrůznější místa, tak to, co vidím, ve mně probouzí velkou naději. Navzdory velmi nevlídným legislativním a politickým podmínkám vzkvétá spolkový život. V každém městečku jsou místní orchestry a ochotnické spolky. O kulturu vznikající zdola se nebojím. V Praze je množství nových divadel. Jsou věci, o kterých vůbec nevíme, neboť fungují jen v omezených komunitách. To všechno je povzbudivé. Proti tomu existuje unifikující tlak globální civilizace, která by ráda, aby všechno bylo na zeměkouli stejné anebo aby eventuelní různotvárnost byla pouhou odpovědí na nějakou centrální nabídku. Ale právě činnost spolků na místních úrovních, které zůstávají samy sebou, je jednou z mnoha věcí, které tomuto tlaku úspěšně vzdorují.

[LIDOVÉ NOVINY, 30. 10. 2004]

Mapování památek lidové architektury začalo teprve v posledních letech. Svědčí o tom i fakt, že encyklopedie, která se jimi zabývá, vychází až nyní a je první svého druhu. V článku **Venkov není na očích** si s autorem knihy architektkem **Janem Peštou** povídal **Petr Zídek**.

Lze lidovou architekturu nějak časově vymezit? Můžeme za ni považovat třeba domy, které se stavěly za komunismu?

To je velice ošemetná otázka. Když to vezmeme teoreticky, tak lidová architektura vycházela vždy z nejbližšího dostupného slohu, který si neškolený stavebník nějakým způsobem transformoval. Stejně jako můžeme nalézt architektonickou souvislost mezi klasicistními měšťanskými domy a staveními v okolních vesnicích, můžeme vysledovat vývojovou linii od Le Corbusierovy vily až k „šumperáku“. Já nicméně dávám přednost výrazu „tradiční architektura“. Tu myslím můžeme skutečně omezit obdobím krátce po druhé světové válce. Tehdy v důsledku známých procesů zanikají vazby, které od středověku udržovaly tradiční venkovská společenství.

Encyklopedie potvrzuje dojem, že české vesnice, na rozdíl od historických center měst, která byla až na řídce výjimky po roce 1989 opravena, jsou dodnes často v dezolátním stavu. Čím si to vysvětlujete?

Jde především o problém oblastí, odkud bylo po válce vysídleno původní obyvatelstvo a v nichž se později neprojevil pozitivní důsledek chalupářství. Konkrétně třeba Rakovnicko, Žatecko, část Českého středohoří, velké oblasti západních Čech jihozápadně od Plzně. Podobný obraz zkázy můžeme ovšem vidět také v některých „vnitrozemských“ regionech, třeba severozápadně od Prahy nebo mezi Mladou Boleslaví a Mělníkem, kde to vypadá jako po třicetileté válce. Přičítám to tomu, že tamní bohaté usedlosti byly po válce rozkulačeny, obyvatelé museli odejít, statky zchátraly a tradiční hospodaření se do nich nevrátilo a zřejmě nikdy nevrátí.

Specifický problém venkova je tedy to, že řada staveb tu již nemá žádnou funkci?

Ano. Dobrým příkladem jsou třeba kdysi nesmírně bohaté chmelařské vesnice v severozápadních Čechách. Součástí každé usedlosti byla dvou či třípatrová sušárna chmele a výstavný obytný dům. V okamžiku, kdy zanikl tradiční způsob pozemkové držby, ztratily všechny tyto stavby svůj smysl a byly nahrazeny nějakými objekty zemědělské velkovýroby.

Má trend stěhování do okolí měst na ráz české vesnice spíše negativní nebo pozitivní dopad?

Záleží vždy na konkrétních příkladech. Pokud jde o milionářská ghetta sestavená z katalogových domů, pak samozřejmě negativní, protože se vytváří úplně oddělené enklávy, které se sousední vesnicí nemají nic společného. Mnozí lidé, a to vidím velmi pozitivně, ale kupují a rekonstruují na venkově staré domy a integrují se do místních komunit.

Co je dnes největším nebezpečím pro památky lidové architektury? Když už se mluví o nějaké „památkářské kauze“, většinou se odehrává v Praze nebo v nějakém velkém městě.

Venkov není na očích. Když se něco děje v nějaké vesnici, tak to zajímá jen tu hrstku lidí, která tam žije nebo chalupaří. Největším nebezpečím pro památky lidové architektury je v mnoha případech jejich fyzický zánik. Bez údržby stavba vydrží několik desetiletí, ale jednou se krov prolomí, a to je konec. Na venkově je navíc velké množství hodnotných staveb, jejichž historie sahá až do středověku - o nich často nevědí ani památkáři. Pokud taková stavba náhodou nestojí v nějaké chráněné zóně, pak nic nebrání investovi, aby ji přejel buldozerem. Dalším velkým problémem je ztráta autenticity během nešetných rekonstrukcí.

Jak jsou památkově významné obce chráněny?

Existují „vesnické památkové rezervace“ a „vesnické památkové zóny“. Problém ovšem je, že některé takto chráněné vesnice již ztratily hodnoty, kvůli kterým byla tato ochrana vyhlášována. Na druhé straně stovky památkově významných

obcí nejsou nijak chráněny. Ve své encyklopedii se snažím právě na tyto opomenuté vesnice upozornit.

[LIDOVÉ NOVINY, 18. 9. 2004; JAN PEŠTA: ENCYKLOPEDIA ČESKÝCH VESNIC. DÍL. – STŘEDNÍ ČECHY A PRAHA; DÍL II. – JIŽNÍ ČECHY. PUBLIKACE JE ROZDĚLENA DO PĚTI DÍLŮ. TYTO DÍLY REFLEKTUJÍ STÁVAJÍCÍ ÚZEMNĚ-SPRÁVNÍ ČLENĚNÍ, OVŠEM S NUTNÝM PŘÍHLÉDNUTÍM K HISTORICKÉMU VYMEZENÍ ČECH A MORAVY. TŘETÍ DÍL. ENCYKLOPEDIA ZAHRAJE DNEŠNÍ KRAJE PLZEŇSKÝ A KARLOVARSKÝ, ČTVRTÝ DÍL PAK KRAJE ÚSTECKÝ A LIBERECKÝ. POSLEDNÍ DÍL BUDE MAPOVAT ÚZEMÍ KRAJŮ HRADECKÉHO A PARDUBICKÉHO A ČESKOU ČÁST KRAJE VYSOČINA (HAVLÍČKOBRODSKO). KNIHU VYDALO NAKLADATELSTVÍ LINGEL, PRAHA 2003 A 2004]

Potřebujeme-li dnes najít určité právní dokumenty, stále častěji se obracíme na Internet. **Téměř všechny zákony najdete na webu** je článek **Tomáše Mužíka**, ve kterém informuje o nejdůležitějších webových stránkách.

Právní předpisy vycházející ve Sbírce zákonů České republiky je možné vyhledat na stránkách provozovaných Ministerstvem vnitra ČR na adrese www.mvcr.cz/sbirka. Tyto stránky umožňují bezplatný přístup k částkám a předpisům vydaným ve Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv. Pokud nechcete platit za přístup ke starším předpisům nebo aktualizovaným zněním právních předpisů, pak navštivte stránky Portálu veřejné správy www.gov.cz. I přesto, že jsou tyto stránky zatím ve zkušebním provozu, naleznete zde většinu důležitých právních předpisů v aktualizovaném znění, a to zcela zdarma. Mimoto jsou na Portálu veřejné správy i Věstníky právních předpisů krajů.

Pokud hledáte právní předpisy Evropských společenství, můžete je nalézt buď na adrese <http://isap.vlada.cz/>, kde se nacházejí všechny podstatné evropské normy a předpisy přeložené do češtiny nebo na adrese <http://europa.eu.int/eurlex>, kde jsou k nalezení právní předpisy vydané v Ústředním věstníku EU, který je zjednodušeně řečeno evropskou obdobou naší Sbírkou zákonů.

Z pohledu uživatele hledajícího konkrétní právní předpis se jako nejlepší řešení jeví navštívit Portál veřejné správy a zde v sekci zákony vyhledat požadovaný předpis, popř. aktualizované znění např. Zákoníku práce nebo Obchodního zákoníku. Stránky obsahují i fulltextový vyhledávač, což může pomoci při hledání konkrétního pojmu či ustanovení. Podobně funguje i server www.epravo.cz, který navíc vedle sbírky a aktuálních znění

zákonů nabízí praktické informace, články, výklady právních předpisů a dále také judikaturu a např. i monitoring prohlášených konkursů.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 20. 10. 2004]

Z MONITORINGU TISKU MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Ministr Paroubek otevřel Informační centrum venkovských regionů

František Tlapák

V říjnu t. r. zahájil ministr pro místní rozvoj Jiří Paroubek činnost Informačního centra venkovských regionů v Praze. Centrum jako kontaktní informační uzel bude poskytovat informace turistům a zprostředkovávat širokou škálu služeb a to nejen v oblasti venkovské turistiky. „Chceme pomáhat venkovským regionům s rozvojem turistického ruchu, protože si uvědomujeme, jaký význam to má pro zvýšení možnosti pracovního uplatnění v obchodu a službách,“ řekl ministr. Projekt počítá s propagací místních a regionálních akcí a aktivit, která by se měla projevit ve zvýšeném počtu turistů ve venkovských regionech a v prodloužení délky jejich pobytu. „Vím, že mnohé venkovské regiony mají potřebnou, ale nedostatečně využitou infrastrukturu pro domácí i zahraniční klientelu. A jsou i jiné turisticky atraktivní lokality, ve kterých potřebné kapacity dosud nejsou a tento projekt může vzbudit zájem podnikatelů o jejich vybudování“, doplnil ministr Paroubek.

[TISKOVÁ ZPRÁVA MMR, 18. 10. 2004]

Proměny venkova v územních plánech, urbanistických studiích a v charakteru zástavby

Ph

Dvoudenní seminář – společně pořádaný Spolkem pro obnovu venkova ČR a Evropskou pracovní společností pro rozvoj venkova a obnovu vesnice – proběhl pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj v rámci výstavy Země živitelka na Výstavišti v Českých Budějovicích ve dnech 30. – 31. srpna t. r.

Zástupce Evropské pracovní společnosti pro rozvoj venkova paní Herese Friedwald-Hofbauer ve svém úvodním příspěvku zdůraznila důležitost toho, aby venkov získal svou hodnotu, z postižených se stali zúčastnění a vedle tradice se kladl důraz také na inovaci. Za hlavní témata označila sociální úkoly a připomněla nutnost „nechat zobrazit duši vesnice“.

Seminář proběhl ve čtyřech blocích – Urbanismus, Péče o kulturní krajinu, Regiony a Stavby.

Podrobnější informace o semináři lze nalézt ve Zpravodaji časopisu Veřejná správa.

[VEŘEJNÁ SPRÁVA č. 38/2004; ZPRAVODAJ 85, str. 7]

Soutěž „Nový domov roku 2004“ vyhlá- šena

Účelem a posláním soutěže "Nový domov roku 2004" je podporovat kvalitní architekturu pro bydlení, ocenit a popularizovat kvalitní realizace obytných budov, zejména z pohledu konečného uživatele a jeho pohledu na uživatelskou hodnotu kultury bydlení. Tuto soutěž vyhláší Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Českou komorou architektů. Soutěží se v kategoriích: novostavba rodinného domu, novostavba bytového domu, rekonstrukce obytné nebo jiné budovy pro účel bydlení a výstavby bytů v domech zvláštního určení, jako jsou např. domy s pečovatelskou službou, chráněné bydlení atd. Slavnostní vyhlášení proběhne v prosinci 2004. Podrobnosti k této soutěži lze nalézt na těchto webových stránkách: www.mmr.cz; www.cka.cz; www.smocr.cz a www.rooney-bennett.cz.

[LIDOVÉ NOVINY, 13. 3. 2004]

Opravy panelových domů jako součást udržitelného rozvoje

Jon

Zlepšení tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí je základním opatřením vedoucím ke snížení spotřeby energie v budovách a lze na něj získat i státní příspěvek. Efekt plynoucí ze zateplení však neznamená jen snížení energetické náročnosti objektů. Renovace bytového fondu se stává součástí trendu udržitelného rozvoje společnosti.

Budovy se podílejí na celkové spotřebě energie v zemích Evropského společenství 40 procenty. Proto je nutné změnit pohled na stavebnictví a hodnotit jeho činnost z hlediska zásad respektujících tzv. udržitelné zastavění. Tyto zásady reflektují ekonomické, sociální a environmentální faktory udržitelného rozvoje společnosti. V praxi to znamená používat environmentálně vhodné stavební materiály, snížit energetickou náročnost budov, zohlednit nakládání se stavebním materiálem a jeho odpadem a hodnotit stavby v jejich celoživotním cyklu.

Článek, uveřejněný v časopise *Moderní obec*, dále rozebírá optimální postup při opravách, zabývá se i vyvarování se zbytečných omylů i celospolečenskými přírůsky renovace panelového bytového fondu.

[MODERNÍ OBEC č. 9/2004, str. 16]

Krajský úřad schválil územní plán velké plzeňské aglomerace

Václav Prokš

Krajští zastupitelé schválili v září t. r. územní plán VÚC plzeňské aglomerace, který zahrnuje okresy Plzeň-město,

Plzeň-jih a Rokycany se 70 procenty všech obyvatel kraje.

Dokument je nadřazený územním plánům měst a obcí, které do něj mohou nahlédnout na internetu nebo přímo na krajském Referátu regionálního rozvoje. Příští rok začne region naplno pracovat na územním plánu celého Plzeňského kraje, zahrnujícího sedm okresů.

Z důvodu různých omezení, která vyplývají z faktu, že v okolí Plzně se nachází půda vyšší bonity, proto krajský úřad z VÚC vyčlenil některé zóny a zařadil je do výhledových plánů.

Kromě zón a dalších rozvojových ploch jsou v dokumentu plánované silnice a obchvaty. Plán VÚC zahrnuje všechny strategické oblasti pro výstavbu velkých průmyslových zón Plzeňského kraje.

[ZPRAVODAJSTVÍ ČTK; 16. 9. 2004]

Jak lze řídit turistickou destinaci

Jiří Vaníček

Možnosti rozvoje cestovního ruchu limituje jeho potenciál v tom kterém regionu, který je dán především přírodními a kulturními atraktivitami. Do jaké míry je

využit, závisí na úrovni řízení turistické destinace, tedy na marketingu a managementu destinace. Také v naší zemi počítá většina zpracovaných regionálních rozvojových programů ČR se zřízením destinačního managementu a marketingu v nějaké podobě. V řadě mikroregionů vznikly svazky obcí, které si daly za cíl rozvoj ČR. Článek dále rozebírá současný stav těchto institucí a základní marketingové principy.

[MODERNÍ OBEC č. 9/2004, str. 36]

Vesnicí roku se letos stal Kovářov na Písecku

Vítězem letošního ročníku soutěže Vesnice roku se stala obec Kovářov na Písecku v Jihočeském kraji. Vesnici, v níž žije 1 460 obyvatel, odborná porota ocenila například za bohatý společenský život, obnovu obce, péči o území a netradiční využití majetku. Obec získá milion korun z dotačního programu Ministerstva pro místní rozvoj.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 5. 10. 2004]

-tb-